

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

16 травня 2025 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY NAMED AFTER K.D. USHYNsky"
MOLDOVA STATE UNIVERSITY
UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW
VILNIUS UNIVERSITY
JOHNS HOPKINS UNIVERSITY
ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY
KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL
UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA
CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY
VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY**

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works
International Scientific and Practical Internet Conference

May 16, 2025

Odesa – 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ
ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

16 травня 2025 року

Одеса – 2025

UDK 001+159.9 (063)
ВБК 72+88.4

**СИНДРОМ ДЕФІЦИТУ УВАГИ З ГІПЕРАКТИВНІСТЮ:
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМКИ КОРЕКЦІЙНОЇ
РОБОТИ**

Рибчинська А. М.	361
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЯВУ АГРЕСІЇ У ПІДЛІТКІВ НЕФОРМАЛЬНИХ ОБ'ЄДНАНЬ	
Лазоренко Т. М., Карпич І. А., Слівінський Л. О.	363
ЕМОЦІЙНА ЗРІЛІСТЬ ЯК ПРЕДИКТОР СТРЕСОСТІЙКОСТІ МАТЕРІВ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	
Жежер І.М., Поспелова І.Д.	365
СІМЕЙНИЙ ВПЛИВ У ДИТИНСТВІ ЯК ЧИННИК ВИНИКНЕННЯ ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ У ДОРОСЛОМУ ВІЦІ	
Томашевська Ю.Б., Бабаян Ю.О.	370
ВПЛИВ НЕСПРИЯТЛИВИХ ЖИТТЄВИХ ПОДІЙ У ДИТИНСТВІ НА РОЗВИТОК ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ У ДОРОСЛОМУ ВІЦІ	
Тума С. М., Шевченко Р. П.	373
ОСОБЛИВОСТІ НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ (ЗПР) ТА ЇЇ ЕВОЛЮЦІЯ	
Федоренко Н.В., Венгер Г.С.	376
STRUCTURE AND METHODOLOGICAL FRAMEWORK OF THE STUDY OF EMOTIONAL INTELLIGENCE AND PROFESSIONAL SELF- DETERMINATION	
Sorochynska S. B.	380

Секція VI.

***ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ТА
ДОСВІД УКРАЇНИ***

**ДИЗАДАПТОВАНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ПРОЯВАМИ
ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ В УМОВАХ
ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ ТА ЇХ РЕАБІЛІТАЦІЯ**

Андрійченко А.Г., Мельничук І.В.	383
РОЗЛАД ДЕФІЦИТУ УВАГИ ТА ГІПЕРАКТИВНОСТІ У ДІТЕЙ: ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	
Білоус Л.М., Мельничук І.В.	386
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ РЕАДАПТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПІСЛЯ УЧАСТІ В БОЙОВИХ ДІЯХ	
Воронецька О. В. , Онищенко О. О.	389
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ СИНДРОМУ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЇХ НЕЙРОРЕАБІЛІТАЦІЯ	
Гаврилюк Л. А., Богдан Ж. Б.	391
РОЛЬ ДЕПРЕСИВНО-ТРИВОЖНОГО ДИСТРЕСУ У ФОРМУВАННІ КЛІНІЧНОЇ КАРТИНИ ПІСЛЯПОЛОГОВОЇ ДЕПРЕСІЇ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ	
Гарбарук Г.Ю., Фрунзе О.В.	396

STRUCTURE AND METHODOLOGICAL FRAMEWORK OF THE STUDY OF EMOTIONAL INTELLIGENCE AND PROFESSIONAL SELF- DETERMINATION

S. B. Sorochynska

The aim of the empirical part of the study is to test the hypothesis regarding the existence of a relationship between the level of emotional intelligence and the degree of professional self-determination among students pursuing higher education in the specialty "Psychology." To achieve this goal, a set of psychodiagnostic methods was selected to provide valid measurement of the mentioned psychological constructs. The main instruments include:

- emotional Intelligence Questionnaire "EmIn";
- methodology "Types of Psychologist Professions";
- methodology "Professional Self-Improvement of a Psychologist."

In addition to psychometric tools, qualitative methods such as observation and interview were used in the research process. These complemented the quantitative results with a qualitative analysis of the characteristics under study. A brief description of the applied methods, their diagnostic parameters, and specifics of use in the context of empirical research is provided below.

The study used a number of psychodiagnostic techniques, among them the "EmIn" Emotional Intelligence Questionnaire, developed on the basis of a mixed approach to understanding this phenomenon. The conceptual model distinguishes between intrapersonal and interpersonal components, encompassing the ability to recognize, interpret, and regulate both one's own emotions and the emotions of others. The diagnostic tool includes a limited number of statements with fixed response options, enabling quantitative assessment of the general level of emotional awareness and regulatory abilities of the respondents.

The assessment of emotional intelligence is carried out using four integral scales, each with several subscales, aimed at measuring specific aspects of the emotional sphere. These include:

- the interpersonal component, characterizing the ability to recognize and regulate emotional expressions of others;
- the intrapersonal component, reflecting the ability to recognize and manage one's own emotions;
- general understanding of emotions, i.e., the ability to interpret emotional states regardless of their source;
- emotional regulation as the ability to purposefully manage emotions in various social situations.

Each scale of the "EmIn" questionnaire includes conditional levels of the studied characteristics (low, medium, high), allowing differentiated interpretation of the results [2].

The instrument includes several subscales that detail specific components of emotional intelligence:

1. The first subscale assesses the ability to interpret others' emotional states based on non-verbal cues (facial expressions, intonation, gestures) and overall emotional sensitivity to social context;
2. The second subscale measures the ability to influence others' emotional states – evoking desired emotions or reducing undesirable affective reactions;
3. The third subscale determines the capacity for internal regulation – managing one's own emotions and maintaining a desired emotional background;
4. The fourth subscale evaluates the control of emotional expression – managing external manifestations of affect [3].

An integral index of emotional intelligence is calculated based on the combined results across these parameters. Interpretation is conducted using a five-level scale, which makes it possible to determine the general development of emotional-reflective and regulatory skills of the individual.

According to analytical conclusions based on the "EmIn" questionnaire, the tool allows for a comprehensive understanding of the individual's emotional development level. This is ensured by simultaneously accounting for both intrapersonal traits and parameters reflecting the effectiveness of emotional interaction in interpersonal contexts.

The "Types of Psychologist Professions" methodology, developed in 2009, is based on the conceptual differentiation of the main professional orientations within the psychological field. It identifies three generalized professional directions: practical activity, scientific-research work, and educational-pedagogical sphere. This approach makes it possible to diagnose the dominant professional orientation of future psychology professionals [1].

The method allows diagnosing the level of professional self-determination concerning different activity areas in psychology, categorized as high (defined), medium (undefined), and zero levels of orientation.

The tool includes a two-component structure. The first part consists of fifteen dichotomous statements describing various types of professional activity within the psychology field. The respondent selects the option that best corresponds to their view of future professional realization. The second part includes questions with fixed answers concerning the desired professional identity: teacher, researcher, practitioner, or activity outside the specialty. Selection of the latter is interpreted as a lack of professional self-determination within the chosen educational trajectory [4].

The level of professional self-determination in different types of psychological activity is determined through quantitative analysis of results on scales corresponding to the three professional orientations. The key criterion is the predominance of scores in one of the directions, indicating a clearly expressed professional orientation.

The next stage involves comparing these results with the respondent's answer in the second part of the method, which records a conscious perception of the desired career path. The correlation between objective indicators and subjective opinion may be complete, partial, or absent, allowing conclusions about the alignment between real professional inclinations and personal aspirations.

The "Types of Psychologist Professions" methodology is of high practical value in professional diagnostics and has no direct analog in modern psychodiagnostic tools.

The final psychodiagnostic method, "Professional Self-Improvement of a Psychologist," is an author-developed tool designed to assess the general level of professional self-determination in students of psychological disciplines. Unlike methods focusing on identifying a dominant professional direction, this one aims to study the individual's overall activity in the process of professional formation [6].

Each of the self-improvement strategies presented in the method correlates with specific forms of educational-professional activity that promote the development of professional identity. Particular attention is given to the regulatory-behavioral component of self-determination, which reflects the practical implementation of professional intentions in everyday educational activity.

The stimulus block of the "Professional Self-Improvement of a Psychologist" methodology consists of twelve statements representing various forms of educational-professional activity directed at self-improvement within the chosen specialty. Respondents answer using a dichotomous scale ("Yes" / "No"), which ensures ease of interpretation and standardization of results [5].

Based on the total number of positive answers, the level of professional self-determination is determined. The interpretation scale includes three levels: low (1–4 points), medium (5–8 points), and high (9–12 points), allowing for a differentiated evaluation of the degree of professional involvement among psychology students.

The procedures of approbation, validation, and standardization of the latter two methods were conducted on a sample of psychology students of various academic levels within a higher pedagogical institution, indicating a sufficient level of reliability and suitability for practical application.

The empirical research was carried out in several successive stages. During the preparatory stage, theoretical foundations were established, the research hypothesis and objectives were specified, organizational aspects were defined, appropriate psychodiagnostic tools were selected, and the necessary materials for the survey were prepared. The next stage involved administering tests to respondents to collect data. Upon completion of data collection, quantitative processing and preliminary analysis of the results were carried out. The final stage involved interpreting the obtained data and formulating generalized conclusions based on empirical observations.

References

1. Вірна Ж.П., Брагіна К.І. Емоційний інтелект у смисловому локусі професіоналізації особистості. *Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць ДВНЗ «Запорізький національний університет» та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* / за ред. С.Д. Максименка, Н.Ф. Шевченко, М.Г. Ткалич. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. No 2 (8). С. 38-43.
2. Грицюк І.М. Соціальний потенціал особистості: Емоційний інтелект у професійному самовизначенні. *Вісник Одеського Національного університету*. 2009. Т. XIV. Вип. 17. Психологія. С.189 – 195
3. Емоційний інтелект як чинник розвитку професійного самовизначення майбутнього психолога. *Матеріали студентської наукової конференції НУКМА*. Київ, 2024. С. 55–60.
4. Собченко О.М. Здібності у структурі емоційного інтелекту як фактор формування особистості. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2010. No 4. С.84-87.

5. Cherry M. G.; Fletcher I.; O'Sullivan H.; Dornan T. Emotional intelligence in medical education: A critical review. *Medical Education*. 2014. Vol. 48, № 5. P. 468–478.
6. Qi H.; Li Y.; Zhu R.; et al. Emotional intelligence moderated the mediating effect of professional identity between social support and psychological well-being among pre-service teachers. *Scientific Reports*. 2025. Vol. 15. Art. № 13107.

Секція VI.

ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ТА ДОСВІД УКРАЇНИ

ДИЗАДАПТОВАНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ІЗ ПРОЯВАМИ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ ТА ЇХ РЕАБІЛІТАЦІЯ

Андрійченко А.Г., Мельничук І.В.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

У статті розглядається проблема психічної дезадаптації військовослужбовців, які зазнали посттравматичного стресового розладу (ПТСР) у результаті участі у військових діях. Проаналізовано основні прояви ПТСР у контексті дезадаптації, що негативно впливають на функціонування військовослужбовців у мирному житті [1; 5]. Особливу увагу приділено комплексному підходу до реабілітації, який включає психологічну, соціальну та нейропсихологічну підтримку [2; 4; 7]. Запропоновано практичні рекомендації щодо реабілітаційної роботи з цією категорією осіб [6; 9].

Ключові слова: посттравматичний стресовий розлад, військовослужбовці, дезадаптація, реабілітація, психотерапія, ПТСР.

Проблема вивчення дезадаптованості військовослужбовців із проявами посттравматичного стресового розладу (ПТСР) в умовах військових дій набуває особливої актуальності в сучасних реаліях України. Внаслідок інтенсивного бойового досвіду, постійної загрози життю, втрати побратимів та психологічного виснаження значна частина військовослужбовців повертається до мирного життя з глибокими психотравмами [1; 5]. Ці стани нерідко призводять до вираженої дезадаптації — втрати здатності ефективно функціонувати в соціальному, професійному та міжособистісному середовищі [3; 8]. Психологічна дезадаптація, що супроводжується агресією, ізоляцією, тривожністю або депресією, погіршує якість життя ветеранів і ускладнює їхнє повернення до цивільного суспільства [2; 7].

Окрім індивідуальних психологічних труднощів, вивчення цієї проблеми ускладнюється відсутністю системної державної програми реабілітації, нестачею спеціалістів, адаптованих терапевтичних протоколів, а також суспільним нерозумінням глибини посттравматичних переживань [6; 10]. Наукова і практична значущість цієї проблеми полягає у необхідності розробки